

Kazuo Ishiguro

Klara și Soarele

Traducere din limba engleză
de Vali Florescu

POLIROM
2021

Am rămas o vreme în fața porții ca o ramă de fotografie, privind cum iarba se leagănă într-o parte și în alta și întrebându-mă ce alte poteci ascunde și cum aș putea s-o ajut pe Josie să scape de boală. Însă nu eram încă obișnuită să mă aflu singură în aer liber și simțeam că începe să mă învăluie dezorientarea. Așa că m-am întors de pe câmp și am pornit-o înapoi, către casă.

Doctorul Ryan venea des în perioada asta și Josie își petrecea lungi perioade din zi dormind. Soarele își trimitea în fiecare zi porția normală de hrană, iar mozaicul lui se răsfrîngea adesea asupra trupului ei adormit, numai că nu se vedea nici un semn al ajutorului său special. Dar era la fel de adevărat că, poate, Soarele avea dreptate să aștepte, fiindcă Josie s-a întremat cîte puțin în fiecare zi, pînă cînd, în cele din urmă, a reușit să stea în capul oaselor în pat.

Doctorul Ryan o avertizase că nu era încă momentul să-și reia lecțiile la oblong, așa că au urmat zile întregi în care, sprijinită de perne, a făcut multe desene cu creioanele ei ascuțite și caietul ei. De fiecare dată cînd termina un desen sau se hotăra să abandoneze lucrul la un altul, îl rupea din caiet și-l arunca prin aer, lăsîndu-l să plutească și să aterizeze pe covor, și a devenit sarcina mea să adun acele foi și să le așez în teancuri ordonate.

Pe măsură ce doctorul Ryan venea tot mai rar, Rick o vizita tot mai des. Menajera Melania îl privise întotdeauna pe Rick cu circumspecție, însă pînă și ea vedea cît de veselă devine Josie în preajma lui. Așa că a permis aceste vizite, dar a insistat ca ele să nu dureze mai mult de jumătate de oră. În prima după-amiază în care Rick a fost condus în dormitor, am dat să plec ca să le ofer intimitate, dar Menajera Melania m-a oprit pe palier, șoptindu-mi:

— Nu, PAr! Tu rămii acolo. Ai grijă să nu frichi-frichi.

Așa că a devenit normal ca eu să asist la vizitele lui Rick, deși el mă fixa uneori cu o privire gen pleacă de-aici, dar nu mi se adresa aproape niciodată, nici măcar ca să-mi spună salut sau la revedere. Dacă și Josie mi-ar fi transmis asemenea semnale de pleacă de-aici, n-aș fi rămas, nici măcar după comanda Menajerei Melania. Însă Josie părea mulțumită de prezența mea – mi s-a părut chiar că o liniștește –, chiar dacă nu m-a inclus niciodată în discuțiile lor.

M-am străduiut cât am putut să le ofer intimitate, rămânând pe Canapeaua cu Nasturi și fixându-mi privirea asupra câmpurilor de afară. Fără să vreau, auzeam ce se spunea în spatele meu și, deși uneori mă gândeam că n-ar trebui să ascult, mi-am amintit că e de datoria mea să învăț cât pot mai multe despre Josie și că, ascultând așa, aș putea obține date pentru noi observații, care nu mi-ar fi disponibile altfel.

Vizitele lui Rick în dormitor din acea perioadă se împărțeau în trei faze. În prima fază se uita agitat în jur când intra și toată jumătatea de oră se purta ca și cum orice mișcare neglijentă de-a lui putea deteriora mobila. În această fază a căpătat obiceiul de a se așeza pe podea, în fața șifonierului modern, cu spatele rezemat de ușile lui. Le vedeam reflexiile în fereastră de pe Canapeaua cu Nasturi și, cu Rick în poziția aceea și Josie stînd în capul oaselor în pat, aproape că păreau așezați unul lângă altul, doar că Josie era puțin mai sus.

Pe parcursul acestei prime faze atmosfera era plăcută și cele treizeci de minute treceau adesea fără să se spună ceva important. Copiii își împărtășeau adesea amintiri de pe vremea când erau mai mici și glumeau pe seama lor. Era de ajuns un singur cuvînt sau o singură referire la un anumit episod ca să le declanșeze o asemenea amintire, după care erau total absorbiți de ea. În asemenea momente conversau într-un stil ce părea codificat și care mă făcea să mă întreb dacă nu cumva se datorează prezenței mele în încăpere, însă am înțeles rapid că

era pur și simplu vorba de faptul că amîndoi erau extrem de familiari cu viața celuilalt și că nu exista nici o intenție de a ascunde ceva înțelegerii mele.

La început Josie n-a desenat în timp ce Rick era la ea. Dar, pe măsură ce deveneau tot mai relaxați, adesea desena pe tot parcursul celor treizeci de minute, rupînd foaie după foaie pe măsură ce lucra și lăsîndu-le să plutească spre locul unde stătea el. Și așa – întîi foarte nevinovat – a început jocul cu bulele.

Apariția jocului cu bule a marcat debutul următoarei faze a vizitelor lui Rick. E posibil ca jocul cu bule să fi fost unul pe care-l inventaseră cu mult timp în urmă, în copilăria lor. Atunci cînd a început jocul, a fost limpede că nu au nevoie de instrucțiuni. Josie se apucase pur și simplu să arunce cu desenele ei în Rick chiar și în timp ce-și continuau conversațiile fără cap și coadă, pînă cînd, la un moment dat, el s-a uitat atent la un desen și a zis:

— OK. Acum trecem la jocul cu bule?

— Dacă vrei. Doar dacă vrei, Ricky.

— Dar n-am creion. Aruncă-mi unul din alea închise la culoare.

— De alea închise la culoare am nevoie eu. Cine-i artistul aici?

— Și eu cum să completez bulele dacă nu vrei nici măcar să-mi împrumuți un creion?

Chiar și cu spatele la ei, nu-mi era greu să ghicesc modelul jocului. Și la sfîrșitul jumătății de oră, atunci cînd Rick pleca, puteam vedea foile în timp ce le strîngeam de pe jos. Și așa am ajuns să-mi dau seama de importanța crescîndă pe care acest joc o avea pentru amîndoi.

Schițele lui Josie erau făcute cu talent și de obicei înfățișau o persoană, două sau, uneori, cîte trei persoane împreună, cu capetele desenate intenționat prea mari față de corpurile lor. În timpul acestor vizite de început, chipurile lor erau de regulă

benigne și erau schițate doar cu un creion negru ascuțit, în vreme ce umerii și corpurile, ca și lucrurile din jurul lor, fuseseră trasate cu creioane ascuțite și colorate. În fiecare desen, Josie făcea o bulă goală ce plutea deasupra unui cap – uneori și două bule deasupra a două capete –, iar Rick trebuia să le umple cu cuvinte. Am înțeles rapid că, pînă și atunci cînd chipurile nu semănau cu Rick sau Josie, în lumea acestui joc era posibil ca orice imagine cu o fată să o reprezinte pe Josie, iar orice imagine cu un băiat, pe Rick. În același mod, alte figuri puteau reprezenta alte persoane din viața lui Josie – să zicem, pe Mamă sau pe copiii de la întîlnirea de interacțiune, ca și pe alții pe care încă nu-i întîlnisem. Deși mie îmi era greu să înțeleg pe cine reprezentau multe din acele chipuri, Rick nu părea să aibă deloc o asemenea problemă. Nu cerea niciodată lămuriri cînd privea desenele ce fluturau către el și își scria cuvintele în bule fără nici cea mai mică ezitare.

Am înțeles curînd că acele cuvinte pe care Rick le scria în interiorul bulelor reprezentau gîndurile și, uneori, vorbele oamenilor din imagine și că, din cauza acestui lucru, sarcina lui nu era lipsită de oarecare pericol. Încă de la început mi-a fost teamă ca nu cumva vreun lucru desenat de Josie sau ceva scris de Rick să provoace încordare între ei. Dar în timpul acestei faze, jocul cu bule părea să le aducă doar bucurie și amintiri plăcute și îi vedeam reflectați în geam, rîzînd și arătîndu-se unul pe altul cu degetele arătătoare. Dacă s-ar fi concentrat doar asupra jocului lor, așa cum îl jucau la început – și dacă ar fi continuat să discute doar despre desene –, poate că între ei nu s-ar fi strecurat nici un fel de încordare. Dar în timp ce Josie continua să deseneze, iar Rick să completeze bulele, s-au apucat să discute despre subiecte fără legătură cu desenele.

Într-o după-amiază însorită, cînd mozaicul Soarelui atingea tîlpile lui Rick, care stătea așezat și cu spatele rezemat de șifonierul modern, Josie a zis:

— Știi, Ricky, mă întreb dacă nu cumva devii gelos. Mă refer la faptul că mă tot întrebi despre portret.

— Nu înțeleg. Adică vrei să spui că mă desenezi pe bune?

— Nu, Ricky. Mă refer la faptul că tot aduci vorba despre portretul *meu*. Cel pe care mi-l face tipul din oraș.

— A, ăla. Mă rog, e-adevărat, cred că l-am pomenit o dată. Nu cred că se poate spune că aduc mereu vorba despre el.

— Ba chiar așa faci. Doar ieri ai făcut-o de două ori.

Mîna lui Rick s-a oprit din scris, însă el nu a ridicat privirea.

— Să zicem că sînt curios. Dar cum ar putea fi cineva gelos pe faptul că ți se face portretul?

— Pare stupid. Dar în mod sigur așa sună.

Au rămas tăcuți preț de cîteva momente, văzîndu-și fiecare de treaba lui. Apoi Rick a spus:

— N-aș zice că sînt gelos. Sînt doar îngrijorat. În legătură cu individul ăsta, cu artistul ăsta. Tot ce-mi spui despre el, cum să-ți zic, *te cam bagă în sperieți*.

— Îmi face portretul, atîta tot. Și e mereu plin de respect, mereu are grijă să nu mă obosească.

— Din tot ce-mi spui, tipul pare dubios. Tu zici că aduc mereu vorba despre asta. Păi, e din cauză că, ori de cîte ori o fac, tu zici altceva, ceea ce mă face să mă gîndesc: „O, Doamne, povestea asta e tot mai dubioasă”.

— Ce-i atît de dubios?

— Păi, în primul rînd, ai fost la el la studio de cîte ori, de patru? Dar nu ți-a arătat niciodată nimic. Nici o schiță brută, nimic. Tot ce face e să te pozeze de aproape. Îți pozează ba pîrticica asta, ba ailaltă. Chiar așa fac artiștii?

— El preferă pozele, fiindcă în felul ăsta nu mă obolesc stînd ore întregi nemișcată, cum se făcea pe vremuri. Așa că nu stau acolo decît maximum douăzeci de minute de fiecare dată. El face fotografiile de care are nevoie, etapă cu etapă. Și Mama e întotdeauna acolo. Zi și tu, chiar crezi că mama mea ar angaja vreodată un pervers ca să-mi facă portretul?

Rick n-a răspuns. Apoi Josie a continuat:

— Ba eu cred că ești puțin gelos, Ricky. Dar știi ceva? Nu mă deranjează. Asta-mi demonstrează că ai atitudinea potrivită. Ești protector. Arată că te gîndești la planul nostru. Așa că nu-ți face griji.

— Dar nu-mi fac griji. E o acuzație cît se poate de ridicolă.

— Nu e nici o acuzație. Nu spun că e ceva de natură sexuală sau așa ceva. Ce spun eu e că portretul ăsta e doar o parte din lumea cea largă și tu te temi că ar putea deveni o piedică în calea noastră. Cînd zic că ai putea fi gelos, la asta mă refer.

— Am înțeles.

„Planul” lor, deși deseori pomenit, era doar rareori discutat în amănunt. Cu toate astea, în timpul acestei faze – încă benigne – a vizitelor lui am început să pun cap la cap diversele lor remarci legate de el într-o observație coerentă. Am ajuns la concluzia că planul lor nu era ceva construit cu grijă, ci mai degrabă o dorință vagă legată de viitorul lor. Am înțeles deopotrivă și semnificația acestui plan pentru propriile mele scopuri: că, pe măsură ce viitorul devine realitate, chiar dacă Mama, Menajera Melania și cu mine am putea rămîne mereu aici, fără acel plan Josie tot nu ar reuși să scape de singurătate.

■

A venit apoi un moment în care jocul cu bule a încetat să mai provoace rîsete și a adus în schimb spaimă și nesiguranță. În mintea mea de azi, acest fapt marchează a treia și ultima fază a vizitelor pe care Rick le-a făcut în perioada aceea.

E greu de stabilit acum care dintre ei a stricat cel dintîi atmosfera. În fazele de început, schițele lui Josie erau adesea create cu intenția clară de a readuce la viață întîmplări amuzante sau fericite pe care le împărtășiseră în trecut. Era unul dintre motivele pentru care Rick putea să completeze bulele atît de repede și aproape fără nici o ezitare. Însă pe urmă a